

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Az energia- és üzemanyagár- emelkedés vállalkozói szektorra gyakorolt hatása

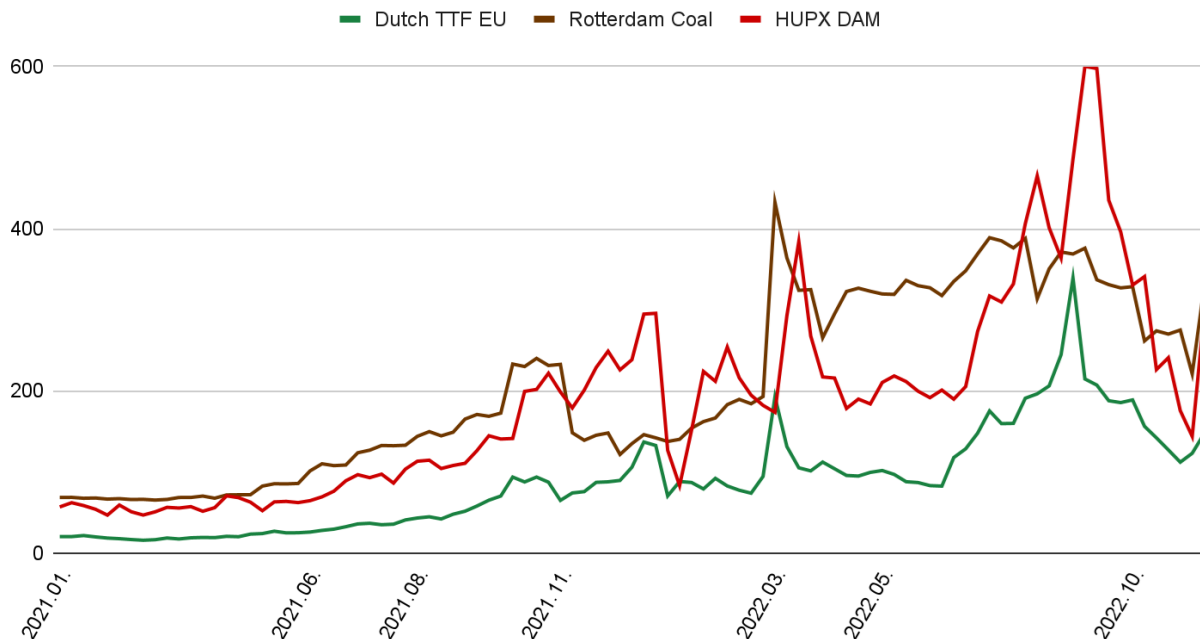
2022. november 24.

Dr. Parragh László

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Az EU energiainport-függősége és az ellátás bizonytalansága az energiaárak drasztikus növekedéséhez vezettek 2021 óta

Az energiahordozók tőzsdei árának változása 2021 eleje óta (EUR/MWh)

- Az EU az energiafogyasztása közel **60%-át** importból fedezi
  - Ennek közel **40%-a** orosz eredetű
- A földgáz részaránya az energiamixben itthon **különösen magas**, és szinte **kizárólag orosz** importból származik
- Az európai és a hazai földgázárak **2021 Q2 óta folyamatosan növekednek**
  - az **orosz-ukrán háború** kitörésével a trend erősödött
  - hazai szinten további probléma a **forintárfolyam romlása**
- Közvetve a **többi energiahordozó ára is hatnak**, a villamos energia és a távhő árának akár **10-15-szörös** emelkedéséhez vezetve

A magyar energiaellátásban az orosz függőség az európai átlagnál kedvezőtlenebb feltételeket és jelentősebb energiaár-emelkedést okozott az elmúlt két évben

A KKV szektor kulcsszerepet tölt be a hazai gazdaságban, de az energiaárak veszélyeztetik a működést

- A KKV-szektor az EU-ban és Magyarországon is a **gazdaság motorját** jelenti
  - körülbelül a **munkavállalók kétharmadát** (63-71%),
  - a cégek által létrehozott **hozzáadott értéknek a felét** KKV-k adják
- A nagyvállalatok jelentős arányban támaszkodnak a KKV-kra **beszállítóként**
- A KKV-k szektorán belül a **feldolgozóipar különösen energiaintenzíven** működik
  - az energiahordozók ára nagymértékben befolyásolja a szektor versenyképességét
  - ugyanakkor a feldolgozóipar mellett más ágazatokat is erősen érint az energiaárak emelkedése
- Az egyetemes szolgáltatásra nem jogosult vállalatok **energiaköltségei drasztikusan emelkedtek 2021-hez képest**
  - a **villamosenergia-, földgáz- és távhőellátási szerződéseket** a korábbi árak mintegy **nyolc-tizenötszöröséért** lehet újrakötni, ami kigazdálkodhatatlan költségnövekményt jelent.

A hazai gazdaságstratégia egyik alapeleme a KKV-k versenyképességének az erősítése. A KKV-szektor támogatása a jelen nehéz gazdasági helyzetben is prioritás kell hogy legyen.

Az Európai Bizottság eddig három intézkedéscsomagot mutatott be az energiaválság hatásainak csökkentésére

Ideiglenes válságkezelési keret, 2022. március 23.

A TCF keretrendszer jellemzői:

- a **de minimis** rendszerhez hasonló logika
- **500.000 euró támogatás** nyújtható
- a **gazdasági nehézségek, a szankciók** vagy a szankciókkal **válaszul hozott intézkedések** által érintett vállalkozásoknak.

Vészhelyzeti beavatkozások, 2022. október 6.

A fosszilis tüzelőanyagokat használó ágazatokban:

- szolidaritási **hozzájárulást**

A nem fosszilis ágazatokban:

- **árplafon** a termelői oldalon

A keresleti oldalon:

- **villamosenergia-fogyasztás csökkentéséhez** írt elő célokat,
- KKV-k **energiaköltségeinek támogatása**

Az ellátásbiztonságot garantáló javaslatok, 2022. október 18.

A javaslat tartalma:

- az **LNG tőzsdei árazásának módosítása**
- az LNG és csővezeték-**infrastruktúra hatékonyabb kihasználása** és megosztása
- **közös európai gázbeszerzés** (a Magyar Kormány nem kíván részt venni benne)

Európai szinten is felismerték, hogy szükség van a rendkívüli helyzet kezelésére és a nehéz helyzetbe került fogyasztók támogatására, akár ideiglenes, “unortodox” eszközökkel.

A közép-európai régió országai számos intézkedéssel igyekeznek mérsékelni a vállalatok energiaterheit

	Direkt támogatások	Indirekt támogatások
Magyarország	Feldolgozóipari támogatási program	Energiahatékonysági adókedvezmény
	Gyármentő program	KKV-hitelek kamatrögzítése (november 15-től) Mikrovállalkozások rezsistopja (a lakossági rezsistop részeként)
Németország	Energiaintenzív vállalatok földgáz- és villamosenergia költség támogatási programja	Megújuló energiaforrás illeték (EEG) kivezetése
		Villamosenergia (és tervben a földgáz) árának befagyasztása
		Földgáz ÁFA-kulcs csökkentése
		Lakosság és KKV decemberi energiaszámláinak átvállalása
Csehország	Energiaintenzív vállalatok indirekt kibocsátási költségeinek támogatása	Földgáz és villamosenergia ÁFA-mentesség
		Földgáz és villamosenergia árkorlátozás (2023)
		Kedvezményes hitellehetőség
Lengyelország	Támogatási program energiaintenzív vállalatoknak	Energiahordozók ÁFA-kulcsának csökkentése
	Támogatás a felhasznált műtrágyára	Villamosenergia árának korlátozása (tervezet)
		Gáz-halmazállapotú tüzelőanyagok árának befagyasztása
Szlovákia	Mezőgazdasági és élelmiszeripari feldolgozók támogatási programja	Villamosenergia-elosztási és átviteli költségek csökkentése

Direkt támogatások összevetése

A Bizottság TCF keretrendszerén alapuló **direkt támogatási** programokat széles körben alkalmaznak

Indirekt támogatások összevetése

Mindegyik vizsgált országban megjelenik az **energiahordozók árának hatósági korlátozása** a lakosságon túl a **KKV-k számára is** (kiv. Magyarországot és Szlovákiát)

A két ország kivételével **csökkentették vagy kivezették a földgáz és a villamos- energia ÁFA-terheit is**

A hazai nagyvállalati és KKV szektor megsegítésére az elmúlt hónapban is több támogatási program is indult

Direkt támogatások

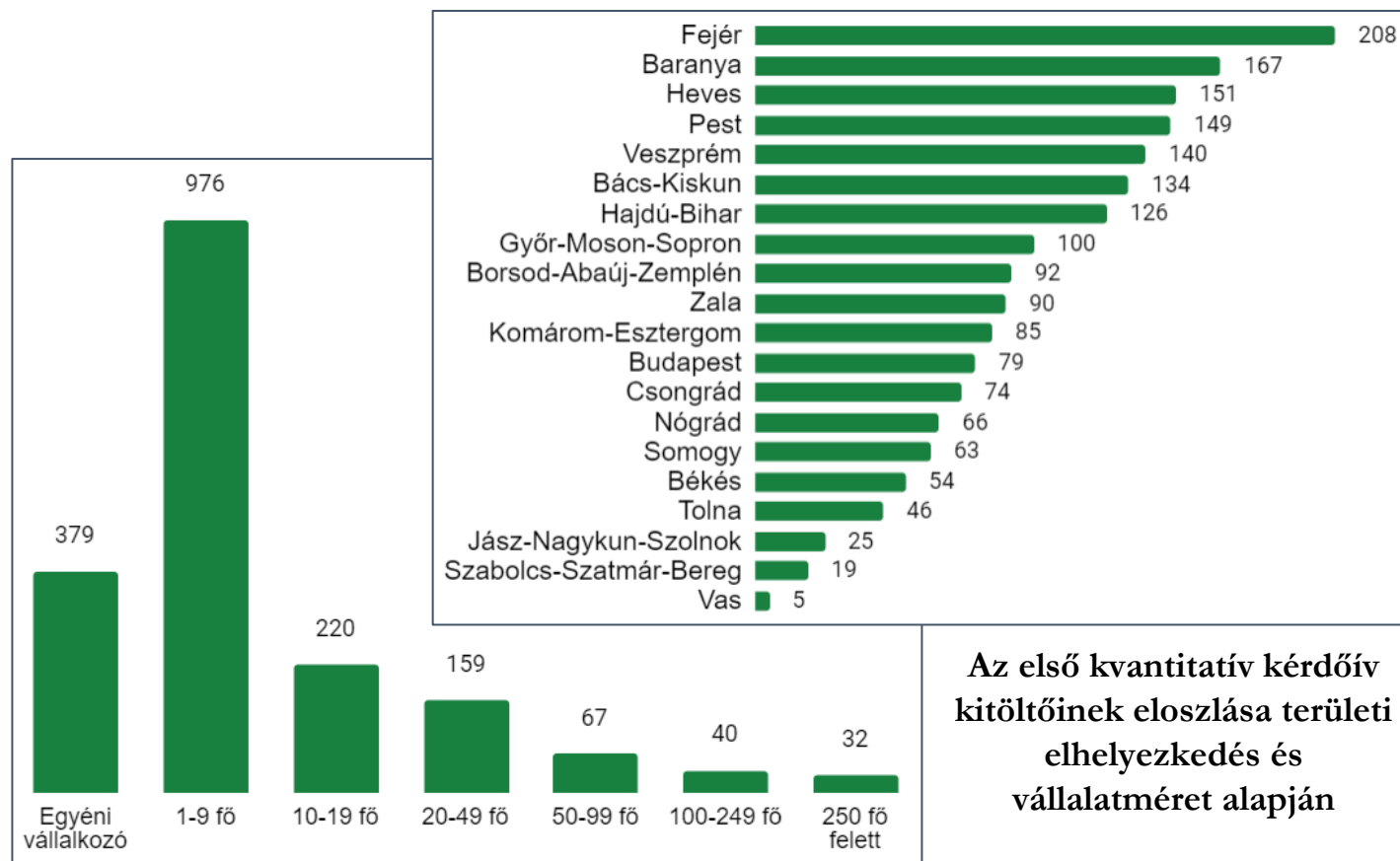
- **Nagyvállalati gyármentő program**
  - 500 ezer - 15 millió euró közötti **vissza nem térítendő** támogatás
  - megújuló **energiatermelési és -tárolási vagy energiahatékonysági** beruházásokhoz
  - a résztvevő vállalatoknak **önerőt kell biztosítaniuk**
    - Budapesten legalább 70%
    - vidéken legalább 55%
- **Feldolgozóipari KKV Energiaköltség és Beruházás Támogatási Program**
  - likviditási, jövedelmezőségi és **versenyképességi problémák** kezelése
  - az **energiaköltségeket ellensúlyozza** 2022. októbere és decembere között
  - az **energiahatékonysági beruházásokat** támogatja legfeljebb 200-500 ezer euró erejéig

Indirekt támogatások

- **Mikrovállalkozások egyetemes szolgáltatása**
  - lakossági tarifák a villamosenergia- és földgázszolgáltatás igénybevételére
- **Adókedvezmény beruházásokra**
  - energiahatékonysági beruházások után
  - 5 éven keresztül
  - a társasági adó 70%-áig
- **KKV-hitelekre vonatkozó kamatstop**
- **Széchenyi kártya hitelprogram**
- **Turisztikai cégek támogatása**

Hiteleszközök, támogatások rövid távon, energiahatékonysági beruházások közép- és hosszútávon javíthatják a vállalatok helyzetét. Ugyanakkor kétséges, hogy az eddigi intézkedések elégségesek-e a felmerülő problémák kezelésére.

Az adatgyűjtés két kvantitatív kérdőívből, valamint vállalati és energiaszolgáltatói mélyinterjúkból állt

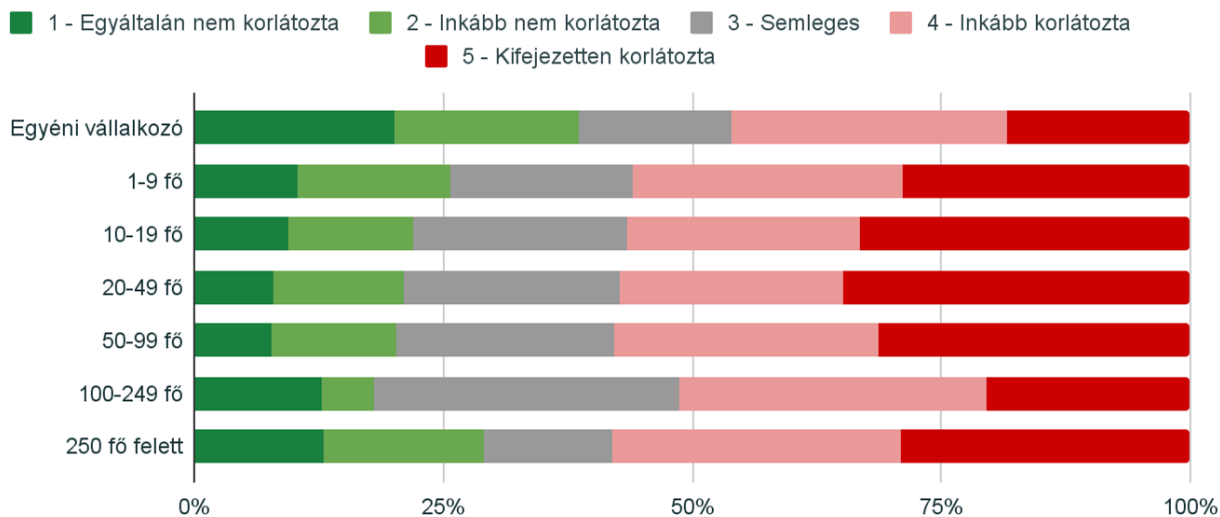

Az első kvantitatív kérdőív
kitöltőinek eloszlása területi
elhelyezkedés és
vállalatméret alapján

- Az első kvantitatív felmérés
  - önkéntes online kérdőív
  - 2022. szeptember 7. és 15. között
  - 1873 darab kitöltés
- A második kvantitatív felmérés
  - önkéntes online kérdőív
  - 2022. szeptember 26. és október 5. között
  - 1379 darab kitöltés
- Vállalati mélyinterjúk
  - 2022. október 3. és október 12. között
  - 183 résztvevő vállalat
- Energiaszolgáltatói mélyinterjúk
  - 5 résztvevő vállalat

Az energiaárak bénítóan hatnak a KKV-szektor működésére és beruházásaira

Milyen mértékben korlátozta általánosságban vállalata tevékenységét az energiaárak emelkedése?

Mérettől és szektorális hovatartozástól függetlenül a mostani energiaárak

- kb. 50% szerint korlátozzák az **általános működést**,
- 70% szerint korlátozza az **üzleti működését**
- 66% szerint korlátozza **beruházási lehetőségeit**.

Az energiaköltségek bevételhez viszonyított aránya jelenleg

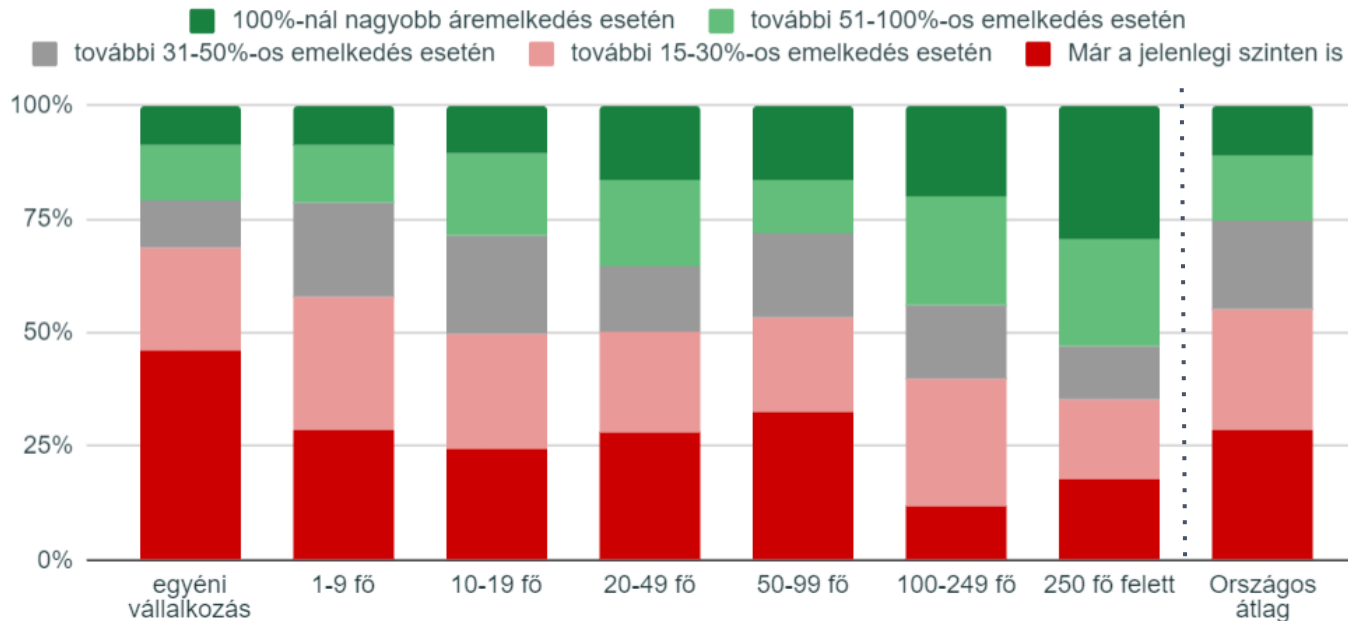
- a KKV-k 25-30%-a, a mikrovállalkozások fele esetén **meghaladja a 10%-ot**;
- **ugyanakkor jelentékeny számú esetben a 20%-ot is felümúlja**;
- a fenti értékek **2022 szeptemberre**, azaz a 2022 októberi gáz és a 2023 januári villamos energia szerződéses évforduló előtti időszakra vonatkoznak.

A kis- és középvállalkozások már most is különösen nehéz helyzetben vannak

A kisvállalkozások fele már most is kritikus működési helyzetben van és munkavállalók elbocsátására kényszerülhetnek

Milyen energiaár-emelkedés esetén döntenek a vállalkozások a munkavállalók elbocsátása mellett?

A válaszadók fele szerint kritikusak a jelenlegi energiaárak

- kevesebb mint 6 hónapig tudják fenntartani normál működését
- a leggyakoribb beavatkozások az áremelés (80%-nál), a beruházások elhalasztása (53%) és a béremelések ütemének lassítása (47%).

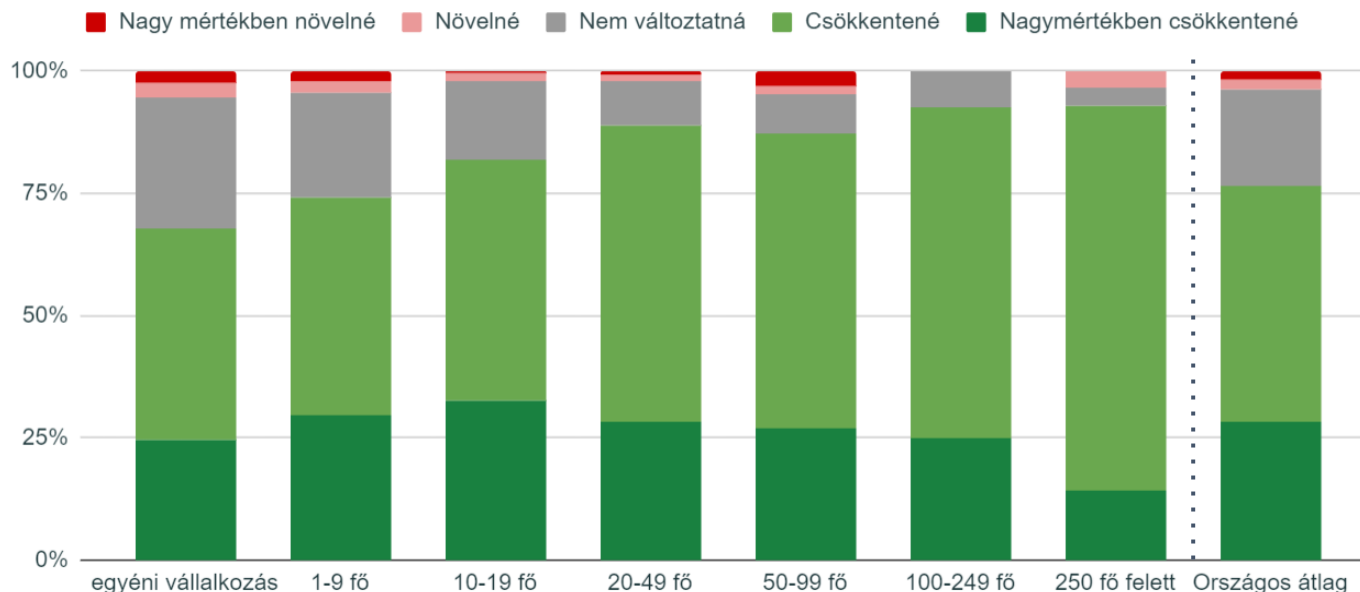
Elbocsátásokat tervez:

- az összes válaszadó negyede
- a mikro és kisvállalkozások egyharmada
- további 15-30%-os energiaár-emelkedés esetén a felük

Az elbocsátások a vásárlóerő és a kereslet csökkenésén keresztül tovább lassíthatják a nemzetgazdaságot

A nagyobb KKV-k hosszabb távon képesek fenntartani a működésüket és készek beruházásokkal reagálni a helyzetre

A megújuló energiaforrások használata hogyan alakítaná a cég energiakiadásait?

A közép- és nagyvállalatok ellenállóbbak

- jellemzően több tartalékkal rendelkeznek
- **hosszabb távon tudják fenntartani a működésüket**
- így is kritikusnak tartják a helyzetet

A közép- és nagyvállalatok kétharmada nyitott rá, hogy **energiahatékonysági beruházásokat végrehajtva javítsa pénzügyi helyzetét**

- készek **megújuló energiaforrások rendszerbe állítására**
- a nagyobb vállalatok között több van, ahol csökkennének ettől az energiakiadások
- a kisebb vállalatok nagyobb mértékű csökkenést várnak

Energiahatékonysági fejlesztések állami önerő-támogatással indulhatnának nagyobb számban

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Az elmúlt évben jellemző energiaárak rövid távon is súlyos hatásokkal járnak a hazai vállalatokra és munkavállalókra

A kérdőív kitöltésének idején a nagykereskedelmi árakat meghatározó tőzsdei árak jóval magasabbak voltak a jelenleginél. A HUDEX 2023-as baseload villamosenergia-termékeinek ára 5-600EUR/MWh-ról mostanra 350 EUR/MWh-ra csökkent, míg a 2023-as földgáz-derivatívák ára a szeptemberi 200 EUR/MWh értékről 130 EUR/MWh-ra csökkent.

Leállított beruházások aránya	2021. IV. negyedévi GDP-hez mért arány
20%	1,9%
30%	2,9%
50%	4,8%
100%	9,7%

A magas energiaárak a munkanélküliségi ráta jelentős mértékű növekedését okozhatják

A válaszadók harmada már most is fontolgat leépítéseket. Teljes munkaerőpiacra vetítve akár 8-10-15%-os munkanélküliséget is okozhat.

A magas energiaárak nagymértékben lassíthatják a nemzetgazdaság bővülését

Válaszadók felének beruházásait már most is korlátozzák az energiaárak. Feldolgozóipari KKV-k összességére vetítve jelentős nemzetgazdasági hatás.

Az energiaárak jelentősen rontják a vállalkozások versenyképességét

A KKV-k fele már a jelenlegi energiaárakat is kritikusnak ítéli meg, beavatkozás nélkül kevesebb mint 6 hónapig tudja fenntartani normál működését.

A KKV-k a további áremelkedésre először az értékesítési árak emelésével és a beruházások elhalasztásával reagálnak

Milyen lépéseket terveznek tenni, ha az energiaárak a mostanihoz képest...?	30%-kal emelkednek	50%-kal emelkednek	100%-kal emelkednek	Összesen
Értékesítési árak emelése	62.7%	+12.28%	+5.66%	80.7%
Beruházás elhalasztása	32.9%	+9.24%	+10.95%	53.1%
Tervezettnél kisebb béremelés	35.0%	+8.65%	+4.22%	47.8%
Energiahatékonysági beruházás	26.1%	+9.13%	+6.41%	41.6%
Létszámleépítés	18.6%	+11.48%	+10.78%	40.9%
Termelés visszafogása / forgalomcsökkenés	21.5%	+9.45%	+5.77%	36.7%
Üzem-bezárás/értékesítés leállítása	12.3%	+8.86%	+14.63%	35.8%
Termelés leállítása	11.3%	+7.63%	+12.49%	31.4%
Kisebbségi üzem/iroda használata	15.6%	+6.35%	+5.71%	27.7%
Otthoni munkavégzés támogatása	14.1%	+5.93%	+4.64%	24.7%
Egyéb	8.3%	+1.82%	+3.42%	13.5%

Jellemző tervezett reakciók:

30%-os energiaár-emelkedés:

- o Értékesítési árak emelése
- o Beruházások elhalasztása
- o Béremelések visszafogása

50-100%-os energiaár-emelkedés:

- o Termelés visszafogása
- o Üzem leállítása
- o Létszámleépítés

A kutatás alapján a vállalkozások beavatkozási javaslatai (1/2)

Feldolgozóipari KKV Energiaköltség és Beruházás Támogatási Program átalakítása

- program **kiterjesztése KKV-k szélesebb körére** (nem csak feldolgozóipar)
- **beruházás támogatási intenzitás (jelenleg 15%) emelése**
- **foglalkoztatási kötelezettségvállalás korlátozása** → hátráltató tényező lehet
- **akár a pályázati kötöttség kiiktatása és alanyi alapon energiaköltség-átvállalás** (német minta alapján, ahol a decemberi energiaszámlát az állam fizeti)

Naperőművek létesítésének elősegítése

- a **naperőmű-engedélyezés szélesebb körű lehetővé tétele és az adminisztráció felgyorsítása** (a hálózati szűk keresztmetszetek figyelembevétele mellett, lehetőség szerint prioritást adva a KKV szektornak)
- a már elkészült napelemek bekapcsolását **az elosztói engedélyes kezelje prioritásként.**

A kutatás alapján a vállalkozások beavatkozási javaslatai(2/2)

Villamos energia és földgáz ÁFA-tartalmának csökkentése vagy az áfafinanszírozás támogatása
Javítaná a KKV-k likviditását, pénzügyi helyzetét, európai és regionális versenyképességét
ÁFA-visszaigénylési folyamat 15-30 napra rövidítése szintén javítaná a finanszírozási helyzetet.

Állami beavatkozás az energiaszerződések piacán

A KKV-k tekintetében fizetése késedelem esetén **az azonnali felmondási lehetőség tiltása és pl. egy kéthetes “türelmi idő” definiálása** (akár részleges állami kockázat-átvállalás mellett)

Általánosságban **az energiakereskedők szoros fogyasztóvédelmi felügyelete**, elsősorban az esetlegesen jogszerűtlen piaci magatartásokra (pl. egyoldalú felmondások, szerződésmódosítások) fókuszálva

Ha a villamosenergia-kereskedők 2022. novemberében és decemberében nem képesek az elvárható gyorsasággal ajánlatot adni az ügyfeleknek, akkor **2023. januárjára átmeneti rendelkezések**

Egyeztetés az energiapiac működtetőivel (HUPX Csoport, KELER KSZF), hogy van-e lehetőség **az energiakereskedők garanciális (pénzügyi letét rendelkezésre bocsátási) kötelezettségeinek enyhítésére**

Lehetséges költségvetési források

A KKV-k terheit csökkentő beavatkozások lehetséges állami forrásai:

- a jelenleg futó KKV Energiaköltség és Beruházás Támogatási Program maradvány költségvetése
- az 2022/1854 EU rendelet szerinti források - pl. a 180 EUR/MWh maximált villamosenergia-ár az előzetes számítások szerint magasabb árbevételt jelenthet a költségvetés számára, mint a jelenlegi, a METÁR-ból és a KÁT-ból kilépő megújuló erőművekre alkalmazott különadó-rendszer;
- az RRF források megnyílása esetén azok KKV támogatásra történő felhasználása;
- a november 9-én bejelentett, a kiegyenlítő energiát nyújtó erőművekre kivetett extraprofitadó esetleges fennmaradó része (az adókulcs idén 13%, jövőre 10%, amiktől a kormány 40-40 milliárd bevételt vár a két évre - ez a rendszerhasználati díjak mérséklését célozza)

A KKV-k kritikusan nehéz helyzetének enyhítése érdekében kulcsfontosságú megtalálni azokat a költségvetési forrásokat, amelyek lehetővé teszik a negatív nemzetgazdasági hatások mérséklését

Potenciális MKIK közreműködés (a területi kamarákkal közösen)

Kamarai hídszerep: a gazdaság szereplőitől származó hiteles információk azonnali továbbítása a döntéshozók felé, és a gazdaságpolitikai döntések és intézkedések közvetítése a vállalkozások számára.

Edukáció és figyelemfelhívás: az energiatakarékossági lehetőségek széleskörű kommunikációja, gyakorlati példákkal, legjobb gyakorlatok megosztásával, a hasonló helyzetben lévő társaságok közötti tudásmegosztás erősítésével

A rendelkezésre álló energiahatékonysági beruházás támogatási források (pl. KKV Energiaköltség és Beruházás Támogatási Program), adókedvezmények (pl. TAO kedvezmény), egyéb finanszírozási források (pl. EKR kötelezettség) ismertségének növelése a vállalkozások körében

Egyszerűsített energetikai audit szolgáltatás KKV-knak - energetikai auditorok megbízása, akik ingyen vagy mérsékelt térítés fejében nyújtanak “egyszerűsített energetikai felülvizsgálati” szolgáltatást azt ezt igénylő KKV-knak.

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Az MKIK és a területi kamarák megvalósult javaslatai

MKIK a területi kamarákhoz beérkező vállalkozói vélemények alapján számos javaslatot fogalmazott meg a döntéshozók számára:

- Feldolgozóipari KKV Energiaköltség és Beruházás Támogatási Program →
Energia intenzitás 3%-ról 2%-ra csökkentése
- Energiaszolgáltatók erőförlényének visszaszorítása
- Turizmus ágazat támogatása:
  - NTAK kiterjesztésének elhalasztása és az ágazat adminisztrációs terheinek enyhítése
  - Szépkártya zsebek összevonása
  - Turizmusfejlesztési hozzájárulás felfüggesztése
  - Foglalkoztatás körülményeinek rugalmasabbá tétele

MAGYAR
KERESKEDELMI
ÉS IPARKAMARA

Köszönjük

a megtisztelő figyelmet!